

Τελειώνοντας η ιστορία και του Λοιμωδών

Γ. Πετρόπουλος

Το 1983-1986 σηματοδοτήθηκε και η τελευταία φάση του Νοσοκομείου Λοιμωδών της Θεσσαλονίκης (Πρώην Ιταλικό Νοσοκομείο «Βασίλισσα Μαργαρίτα» – Ίδρυση 1893).

Η αφορμή δόθηκε με την ένταξή του στο ΕΣΥ (Ν. 1397/1983, τη μετονομασία του σε ΔΝΕΠΘ και τη στελέχωσή του αποκλειστικά με ιατρικό προσωπικό του ΕΣΥ, πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης (Δντες – Επ Α Επ Β, Ειδικευόμενους) μετά από προκήρυξη θέσεων και κρίσεις στα ΣΚΕΙΟΠΝΥ.

Ξεκίνησε με τρία Τμήματα, Μικροβιολογικό Εργαστήριο (Δανηλίδης), Παιδιατρική Κλινική και Παθολογική Κλινική (Α. Βουγιούκας, Χ. Παπαχρήστου, Λ. Σιδηρόπουλος, Δ. Κολοκοτρώνη, Α. Μαρκόπουλος και Β. Κιοσές)

Πρόεδρος: Δ.Σ. Σταματουλάκης Αλέκος, Ιατρός Παθολόγος, μετέπειτα Δήμαρχος Αμπελοκήπων.

Ο ανταγωνισμός και η ρήξη

Η ρήξη του ΔΝΕΠΘ με τον περιβάλλοντα γεωγραφικό, κοινωνικό και ιατρικό χώρο της Μακεδονίας υπήρξε άμεση και κάθετη, το 1983-1986. Καθώς τυπικά επρόκειτο για Τριτοβάθμια Νοσοκομειακή Μονάδα Υψηλής Εξειδίκευσης, αλλά χωρίς όλα τα Προνόμια τέτοιων μονάδων. Και πρόσθετο μειονέκτημα και την κτηριακή του υποδομή, που ήταν πλέον διατηρητέο μνημείο, μη ελληνικής ιδιοκτησίας.

Ελάχιστα ήταν πλέον τα νοσοκομεία της Μακεδονίας, που είχαν πραγματικό λόγο να παραπέμπουν τα περιστατικά τους στο ΔΝΕΠΘ. Ο ανταγωνισμός διατηρήθηκε μέχρι και το 2013, που έκλεισε οριστικά. Και το συγκρότημά του επανήλθε, ως όφειλε, στο ιταλικό κράτος. [Που είχε παραχωρήσει τη χρήση του στο Ελληνικό Δημόσιο, από το 1945-1983, και τέλος το 1983-2013. Μέχρι το 1912 ήταν αυτοτελές Ιταλικό Γενικό Νοσοκομείο, χρησιμοποιούμενο στα όρια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και το 1912-1944 στα όρια του Ελληνικού Βασιλείου]. (Θ. Γερασιμίδης, Χ. Παπανικολάου, Σ. Τσώκου ΕΔΧ: Τόμος 31, Τ. 3 2018).

Η μετεξέλιξη και η διασύνδεση

Από τα επίσημα αρχεία, τις δημοσιεύσεις και τα πρακτικά των επιτροπών του ΔΝΕΠΘ, της περιόδου 1986-1988, ασφαλώς προκύπτει ότι το ΥΥΠΚΑ συνάντησε αξεπέραστα εμπόδια στη διατήρηση του Λοιμωδών στο νομικό πλαίσιο του ΕΣΥ. Παρουσιάστηκε δε

Επιστημονική επιτροπή ΔΝΕΠΘ,
Επιτροπή πληροφορικής ΔΝΕΠΘ,
Επιτροπή αναβάθμισης ΔΝΕΠΘ,
Ιατρική Υπηρεσία ΤΣΑΥ,
Ινστιτούτο Ψηφιακής Ιατρικής

5. ΙΤΑΛΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ (ΛΟΙΜΩΔΩΝ – ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ)

Το Νοσοκομείο σε παλαιά κάρτα

Κτίσθηκε το 1893-94 με έξοδα της Ιταλικής Κυβέρνησης από τον αρχιτέκτονα **Πιέρο Αριγκόνι** και για λογαριασμό της Ένωσης Ιταλών Ιεραποστόλων. Λόγω ελλείψεως εξοπλισμού άρχισε να λειτουργεί μετά το 1895 και συνέχισε μέχρι το 1944 ως **Ιταλικό Γενικό Νοσοκομείο**. Συντηρείτο από δωρεές πλούσιων Ιταλών και ο πρώτος Διευθυντής ήταν ο **Φόσκολο**. Το 1945 μετατράπηκε σε Κρατικό Νοσοκομείο Λοιμωδών Νόσων. Προσπάθεια εξαγοράς του που έγινε από το Ελληνικό Δημόσιο το 1950 απέτυχε. Σήμερα είναι κλειστό. Ανήκει στο Ιταλικό κράτος.

επίσημα και η «ρηξικέλευθη» (για τότε) πρόταση της άμεσης ενσωμάτωσής του στο Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ, με μετάταξη του μονίμου προσωπικού του και κλείσιμο των εγκαταστάσεών του, ώστε να ενταχθεί στο Υπουργείο Πολιτισμού σαν Μουσείο

ΑΔΑ: Β4ΩΝ469064-ΨΒΟ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ
ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΜΕΝΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΑΧΕΠΑ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΕΙΔΙΚΩΝ ΠΑΘΗΣΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ
ΔΙΑΚΕΙΡΣΗΣ ΥΛΙΚΟΥ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΜΕ ΑΡΙΘΜ. No 1187/2012

της Ιατρικής Ιστορίας της Θεσσαλονίκης.

Η πρόταση αυτή στην Επιτροπή Αναβάθμισης δεν ευοδώθηκε ούτε και το 2013, καθώς μεσολάβησε και η υβριδική απόφαση λειτουργικής του διασύνδεσης με το ΑΧΕΠΑ. Χωρίς όμως και την απαραίτητη τεκμηρίωση του ΥΥΚΑ αναφορικά με το ενδεχομένως διακριτό αντικείμενο των δύο διασυνδεδεμένων νοσοκομείων. Η θνησιγενής διασύνδεση έληξε το 2013, οριστικά. Αλλά χωρίς εντούτοις το διατηρητέο κτήριο/πάρκο της Γρηγορίου Λαμπράκη 13 να επαναχαρακτηριστεί σαν Ιατρικό Μουσείο, σε συνεννόηση πάντα με την ιταλική κυβέρνηση. Προφανή ευθύνη για την απώλεια φέρει το Β ΠΕΣΥ Κεντρικής Μακεδονίας, του έτους 2012. Ενδεχομένως δε, δευτερεύουσες ευθύνες να πρέπει να καταλογιστούν και στους ΟΤΑ Θεσσαλονίκης – Τριανδρίας – Τούμπας, καθώς και στην Ιατρική Σχολή του ΑΠΘ (Συναρμοδίων για τα ιστορικά ιατρικά μνημεία).

Επειδή η αναγωγή στα επίσημα αρχεία του Νοσοκομείου, πριν καταλήξει και το «Βασίλισσα Μαργαρίτα» σε αντικείμενο νέας αντιπαράθεσης, είναι απολύτως απαραίτητη [και όχι μόνο για ιστορικούς λόγους], εκτός από τις μονογραφίες και τα αρχεία που επιβάλλεται να δημοσιευτούν, και το Ιταλικό κράτος έχει μια πρώτη υποχρέωση να αποσαφηνίσει τι ακριβώς προτίθεται να πράξει με την ιδιοκτησία του επί του συγκροτήματος. Και να εκχωρήσει, έστω, στο Υπουργείο Πολιτισμού (Εφο-

ρεία Νεοκλασικών Μνημείων) το δικαίωμα της συντήρησής του.

Οι μεταπολεμικές ελληνικές ευθύνες ασφαλώς αποτιμώνται και αυτοτελώς, χωρίς ιδιαίτερη πρόσκληση από τους διεθνείς οργανισμούς πολιτισμού και μνημείων, στους οποίους ανήκει και η Ελλάδα. Εφόσον μάλιστα το ΥΥΠ εγκατέλειψε τελικά το «Βασίλισσα Μαργαρίτα» και δεν διεκδικεί δικαιώματα, οι επόμενες ρυθμίσεις να είναι ενδεχομένως και πιο ευχερείς.

Προοπτικές και παράμετροι

Είναι αναμφίβολο [επί τη βάση και της δημοσίευσης «Νοσοκομεία της Θεσσαλονίκης τους τελευταίους αιώνες, Θ. Γερασιμίδης, Χ. Παπανικολάου, Σ. Τσώκου ΕΔΧ: Τόμος 31, Τ. 3 2018»] ότι το «Βασίλισσα Μαργαρίτα» είναι το μόνο νοσοκομείο που διατηρείται κτηριακά απείραχτο, στην αρχική του μορφή, από την οικοδόμησή του, χωρίς μετασκευές, παρότι δεν είναι το παλαιότερο χρονικά.

Η πρόταση της «κρίσιμης» διοίκησης του 1986-1988 και το αίτημά της για την αναστήλωση και αναπαλαίωση (τουλάχιστον) της Καθολικής Εκκλησίας, στον περίβολο του συγκροτήματος, έμεινε προφανώς αναπάντητη, λόγω και της συνηθούς «έλλειψης αρμοδιότητας» της δημόσιας διοίκησης. Από την άλλη η ιταλική ιδιοκτησία απέτρεψε, και αποτρέπει μέχρι και σήμερα, την αδηφάγα πρακτική των αντιπαροχών, από την οποία διασώθηκε το συγκρότημα και δεν αποχαρκτηρίστηκε.

Τρίτη παράμετρος είναι ότι δεν υπάρχει Μουσείο της Ιατρικής Ιστορίας της Θεσσαλονίκης, και μέχρι και σήμερα δεν προβλέπεται, παρά και την επίσημη τότε πρόταση, που χρονολογείται ακριβώς 32 χρόνια, και δεν απαλείφθηκε.

Τέταρτη παράμετρος είναι η κεντρική θέση της «Βασίλισσας Μαργαρίτας» στον πολεοδομικό ιστό της Θεσσαλονίκης και η ευχερής πρόσβαση σ' αυτήν, για τουριστικούς, έστω, και μόνο λόγους. Αν η «Βασίλισσα Μαργαρίτα» υποστήριξε έναν αιώνα υγειονομικά την πόλη, και μάλιστα στο ειδικό πεδίο των τότε ιδιαίτερα επικίνδυνων λοιμωδών και

μεταδοτικών νοσημάτων, μπορεί να την υποστηρίξει και άλλον έναν αιώνα (εκτός απροόπτου), στις σημερινές της ανάγκες, για προσέλκυση επισκεπτών.

Πέμπτη παράμετρος είναι η οικονομική. Η προοπτική μετεξέλιξης του νοσοκομείου σε πάρκο/μουσείο, λόγω της καθυστέρησης και της αμφιθυμίας στη λήψη αποφάσεων, ενδεχόμενα σήμερα κοστίζει πολύ περισσότερο από το αν η απόφαση λαμβανόταν στον τότε κατάλληλο χρόνο. Αν υπάρχουν και οικονομικές ευθύνες, πέραν των πολιτικών και των διοικητικών, μετά τη μελέτη και των επίσημων αρχείων του ΔΝΕΠΘ, ή υπάρχει και ενδεχόμενος δόλος, τα ποσά που θα καταλογιστούν μπορούν να δαπανηθούν με περιοριστικό κωδικό στο δημόσιο λογιστικό.

Φωτ. εποχής – 1987 – Εφημερίδα «Η Υγεία».